

Олейник В.В.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМИ ЕКОСИСТЕМАМИ НА ТЕРИТОРІЇ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ В РАМКАХ ЄВРОРЕГІОНУ «БУГ»

На сьогоднішній день існують екосистеми, які не завжди збігаються з центрами біорізноманіття, з державними кордонами та отримують статус транскордонності, що пов'язано з їх розміщенням стосовно державних кордонів двох і більше держав. Тому питання розвитку транскордонних екосистем є актуальним сьогодні, оскільки транскордонне управління такими ресурсами є інструментом, що сприяє розширенню співпраці через міжнародні кордони, регіональному та транскордонному співробітництву.

Брестська область є найбільш залісною у Єврозоні «Буг». Лісистість області постійно зростає, та по відношенню до інших областей Білорусії у 2012 році становила 35,9 %. Що стосується загального обсягу заготівлі деревини в Білорусії, то на Брестську область припадає – 12,2 %. Динаміку площі лісу, на якій проводяться основні види рубок, і обсяг заготівлі ліквідної деревини з 2009 по 2012 роки можемо спостерігати у наступній таблиці.

Таблиця 1

Площа лісу, на якій проведені основні види рубок, і обсяг заготівлі ліквідної деревини в Брестській області*

Рік	Площа лісу, на якій проведені основні види рубок, тис. га		Обсяг заготівлі деревини за основними видами рубок, тис. куб. м ліквідної деревини	
	усього	у т.ч. від рубок головного користування	усього	у т.ч. від рубок головного користування
2009	86,0	2,5	1530	517
2010	86,7	3,5	1638	689

2011	114,1	4,3	2162	838
2012	111,5	4,3	2220	859

*Складено за: [5; 6; 7; 9].

Аналіз таблиці показує, що площа лісу, на якій проводяться основні види рубок у 2010 році збільшилася на 0,7 тис. га, або на 0,8 %, у 2011 році – на 27,4 тис. га, тобто на 24 %, тоді як у 2012 році зменшилася на 2,6 тис. га, або на 2,3 %. Обсяги заготівлі деревини у Брестській області, мають тенденцію до збільшення: так, у 2010 році відбулося збільшення заготівлі на 108 тис. куб. м., тобто на 6,6 %, у 2011 році – на 524 тис. куб. м., або на 24,2 %, у 2012 році – на 58 тис. куб. м., тобто на 2,6 %.

В області постійно здійснюється робота по лісовідновленню та лісорозведенню (Табл.2.)

Таблиця 2.

Лісовідновлення та лісорозведення в Брестській області*

Рік	Лісовідновлення та лісорозведення, га		
	Усього	У тому числі посадка і посів лісу	Сприяння природному відновленню лісу
2009	3512	3125	387
2010	2954	2652	302
2011	3212	2604	608
2012	4066	3077	989

*Складено за: [5; 6; 7].

Проаналізувавши, дану таблицю ми можемо зробити висновок, що у Брестській області існує така тенденція у лісовідновленню та лісорозведенню: так, у 2010 році відбулося зменшення загального показника на 558 га, або на 16 %, у тому числі посадка і посів лісу – на 473 га, тобто на 15,1 %, природне відтворення лісу – на 85 га, або на 22 %. У 2011 році відбулося збільшення загального показника на 258 га, або на 8 %, посадка і посів лісу зменшилася на 48 га, або на 1,8 %, природне відтворення збільшилося на 306 га, тобто на 50,3 %. У 2012 році спостерігаємо наступну ситуацію: загальний показник лісовідновлення та лісо відведення збільшився на 854 га, або на 21 %, показник

посадки і посіву лісу збільшився на 473 га, або на 15,4 %, природне відтворення збільшилося на 381 га, тобто на 38,5 %.

Моніторинг лісів здійснюється Національною системою моніторингу навколишнього середовища в Республіці Білорусь (НСМОС), Національною мережею лісового моніторингу, Республіканське унітарне підприємство (РУП) «Білдержліс», РУП «Білгіпроліс», Державна установа по захисту і моніторингу лісу «Біллісозахист» [2].

Основними напрямками моніторингу лісів Республіки Білорусь є такі:

- моніторинг впливу забруднення повітря на ліси (екологічний лісовий моніторинг);
- лісопатологічний моніторинг;
- радіаційний моніторинг лісів;
- еколого-меліоративний моніторинг меліорованих лісових земель;
- локально-об'єктний моніторинг лісів [1].

У Білорусії сформована система особливо охоронюваних природних територій (ООПТ). Загальна площа ООПТ Брестської області становить 459,8 тис. га, або 14 % площі області. На території області розташовано Національний парк «Біловезька пуща» площею 87 тис. га, 17 заказників республіканського значення площею 327,4 тис. га, 27 заказників місцевого значення площею 43,3 тис. га, 31 пам'ятка природи республіканського значення загальною площею 0,5 тис. га та 47 пам'яток природи місцевого значення площею 1,6 га. [3].

Важливі екокоридори у Брестській області представлені у наступній таблиці.

Таблиця 4.

Екокоридори у Брестській області*

№ з/п	Назва екокоридору	Площа, га.	Довжина, км.	Ширина, км.
1.	Ружани	70 000	44,5	19
2.	Буг	36 400	120	2,5
3.	Ясельда	47 000	80,5	5

4.	Лунінський	12 280	26	5
5.	Ганцевичі - Старобін	120 000	187	9
6.	Простир	56 000	108	6
7.	Прип'ять	46 550	60	6

* Джерело: [10].

Про природні переваги Єврорегіону «Буг» свідчить створення ландшафтного заповідника «Прибузьке Полісся» у Брестській області у 2003 році, на базі якого у 2004 році було створено біосферний резерват «Прибузьке Полісся». Територія резервату розташована в басейні річки Західний Буг в західній частині Брестського Полісся [4, с. 25].

Удосконалення регулювання природокористування є невід'ємною частиною екологічної політики Білорусії, пріоритетні напрями якої на довгострокову перспективу відображені в найважливіших програмних документах, таких як Програма соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на 2011 – 2015 рр.; Національна стратегія впровадження комплексних природоохоронних дозволів на 2009 – 2020 рр., Стратегія щодо збереження і сталого використання біологічного різноманіття на 2011 – 2020 рр., Стратегія в галузі охорони навколишнього середовища Республіки Білорусь на період до 2025 р. та ін. [8].

Управління екосистемами в Брестській області здійснюється Міністерством лісового господарства Республіки Білорусь, Брестським обласним комітетом природних ресурсів і охорони навколишнього середовища тощо.

Таким чином, Брестська область найбільш залісеним регіоном в рамках Єврорегіону «Буг». Республіка Білорусь самостійно здійснює управління екосистемами на власній території, що є неефективно, оскільки транскордонні екосистеми мають важливе значення, адже вони є не тільки загальним багатством, але і загальною відповідальністю. Досягнення екологічної цілісності, охорона і раціональне використання природних ресурсів на стійкій основі, а також запобігання або пом'якшення екологічних загроз не може бути

досягнуто за рахунок однієї країни. Це вимагає міжрегіонального та транскордонного співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Министерство лесного хозяйства Республики Беларусь. Мониторинг леса. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.minpriroda.by/ru/bulleten/new_url_2073905804.
2. Национальный доклад о состоянии окружающей среды Республики Беларусь. Управление охраной окружающей среды. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://minpriroda.gov.by/dfiles/000597_213332_part_11.pdf.
3. Особо охраняемые природные территории и экологический туризм Брестской области [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.brest-region.by/new/index.php/obshchestvo/ekologiya/281-osobo-okhranyaemye-prirodnye-territorii-i-ekologicheskij-turizm-brestskoj-oblasti>.
4. Синькевич Е.И. Природно-географические предпосылки трансграничного сотрудничества в еврорегионе “Буг” // Проблемы розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: матеріали VII Міжнар. Наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 14-15 жовтня 2010 р.) / за ред. В.Й. Лажніка і С.В. Федонюка. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 600 с.
5. Статистический сборник “Статистический ежегодник Республики Беларусь, 2010 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/yearbook/2010/main.php>.
6. Статистический сборник “Статистический ежегодник Республики Беларусь, 2011 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/yearbook/2011/about.php>.
7. Статистический сборник “Статистический ежегодник Республики Беларусь, 2012 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/yearbook/2012/about.php>. [Экологический бюллетень за 2012 год. Глава 6. Леса [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.minpriroda.gov.by/dfiles/000737_726111_6.pdf.
8. Экологический бюллетень за 2011 год Глава 11. Управление природопользованием и охраной окружающей среды [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.minpriroda.by/ru/bulleten/new_url_2073905804.
9. Экологический бюллетень за 2012 год. Глава 6. Леса [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.minpriroda.gov.by/dfiles/000737_726111_6.pdf
10. Econet: National Ecological Network In Belarus. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://westpolesie.org/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid=9.